

The transformation of the system of international relations, as well as the global rebalance of power in the post-bipolar era have contributed to the strengthening of China`s positions in world politics. On the one hand the end of the Cold War minimized the risks of a nuclear catastrophe, but at the same time it actualized and accelerated trade and economic cooperation tendencies. In such circumstances most of ASEAN member states sought brand new approach towards China, willing to benefit from its economic upswing. For its part, China's growing dependence on energy forces it to engage in solving regional security issues more actively.

Nowadays China's foreign policy is represented by the Belt and Road Initiative, formerly known as the One Belt One Road. It is a global infrastructure development strategy that includes 2 large-scale projects: the Silk Road Economic Belt and the 21st Century Maritime Silk Road. Participating in those projects seems lucrative for most Southeast Asia countries, due to their close economic ties with China being nearly the main driver of their own economies. After all, China still remains a key trading partner among ASEAN member states. However, on the other hand, many of the political elites fear that participation in China's projects will put them in a position of dependence on Beijing. That`s why ASEAN tries to maintain the SA as a peaceful, neutral region, free from the dominance of any regional or non-regional state.

Keywords: Southeast Asia, ASEAN, China, international relations, security.

УДК 32.019.51(477.6-07)

Д. О. Алексєєва
М. В. Булик
І. М. Грідіна

ПРОПАГАНДА НА ТИМЧАСОВО ОКУПОВАНИХ ТЕРИТОРІЯХ ДОНЕЦЬКОЇ ТА ЛУГАНСЬКОЇ ОБЛАСТЕЙ: ІНСТИТУЦІОНАЛЬНИЙ ТА ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ ВИМІР

Стаття присвячена визначення інституціональних та організаційних засад пропагандистської діяльності РФ та окупаційних адміністрацій на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей. Наголошується, що фактично усі створені окупаційною владою інститути та підпорядковані ним структури є інструментами пропаганди.

Ключові слова: гібридна війна, російсько-українська війна, інформаційна війна, пропаганда, тимчасово окуповані території Донецької та Луганської областей.

DOI 10.34079/2226-2830-2020-10-28-29-143-153

Гібридна війна РФ проти України вирізняється потужною інформаційною експансією, розгалуженою за формами та засобами, мета якої полягає у заподіянні максимальної шкоди інформаційним системам та процесам об'єкту агресії. Дослідники зазначають, що міжнародна спільнота стикнулась з серйозними проблемами, пов'язаними з новим режимом інформаційної війни, яку Росія розгорнула не тільки проти України, але фактично у глобальному масштабі. Ця безперестанна пропагандистська війна є найсвіжішим і лячним прикладом інформаційної війни, відбиттям широкого спектра невоєнних інструментів, які

використовуються для здійснення тиску та впливу на поведінку країн. Експерти вважають, що при вмілому поєднанні дезінформації, зловмисних атак на великомасштабні інформаційні та комунікаційні системи у купі з психологічним тиском, вони є небезпечнішими за традиційні системи озброєння (Müür, Mölder, Sazonov and Pruulmann-Vengerfeldt, 2016).

У нашому випадку ми розглядаємо психологічний аспект інформаційної війни, провідною складовою якої є стара, як світ, пропаганда, практики якої, відшліфовані та доповнені новими технологіями, активно та віртуозно використовує Російська Федерація задля маніпулювання масовою свідомістю міжнародної спільноти, власного населення, громадян України, окупованого населення загарбаних територій.

Традиційно під пропагандою розуміється розповсюдження інформації з метою впливу на суспільну думку, і, у глибшому сенсі, на масову свідомість. Пропаганда є певним різновидом суспільної діяльності, спрямованої на доведення та переконання об'єкту впливу в необхідності, легальності, правильності дій, ідей, принципів її суб'єкта. За Г. Ласвеллом, це управління колективними установками шляхом маніпулювання значущими для суспільства символами (Lasswell, 1927). Головною метою пропагандистської діяльності є не стільки донесення певного обсягу інформації до «споживачів», скільки цілеспрямований вплив на їх розум для зміни соціальної поведінки у необхідному «замовнику» напрому.

Створення та утримання на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей квазидержавних інституцій у вигляді так званих «ДНР/ЛНР», супроводжується колосальною інформаційно-пропагандистською підтримкою, вивчення якої дає можливість виокремлювати її основні складові, зокрема її інституціональне та організаційне забезпечення, технології та засоби впливу, що, своєю чергою, створює підґрунтя для протидії. Маніпуляція свідомістю, за С. Кара-Мурзою, це технологія, яка проникає у кожную домівку і від якої людина в принципі не може сховатися. Але можливо вивчити її інструменти та прийоми, щоб створити свої власні індивідуальні та колективні «засоби захисту» (Кара-Мурза, 2015, с.9).

Аналізу інформаційного аспекту гібридної війни РФ проти України приділяється значна увага як вітчизняних, так і іноземних дослідників, серед яких В. Горбулін (Горбулін, ред., 2017), П. Гай-Ніжник, Г. Почепцов, Ю. Залізник (Zaliznyak, 2016), М. Снеговая (Snegovaya, 2015), Т. Чижик, Г. Молдер, колективні дослідження/результати тематичних дослідницьких проєктів (Müür, Mölder, Sazonov and Pruulmann-Vengerfeldt, 2016; Sazonov, Müür and Mölder, eds., 2016; Sazonov, Saumets and Mölder, eds., 2016). Окремо слід відзначити доповідь авторського колективу (керівник – М. Пашков, співдиректор програм зовнішньої політики та міжнародної безпеки Центру Разумкова) «Війна на Донбасі: реалії і перспективи врегулювання», опублікована у спецвипуску «Національна безпека і оборона», один з підрозділів якої присвячений загальній картині тенденцій та процесів на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей в політико-інформаційній сфері (Разумков Центр, 2019).

Разом з тим інституціональний аналіз саме пропагандистської складової інформаційної війни на тимчасово окупованих територіях не є предметом спеціального дослідження.

Отже, метою статті є визначення інституціональних та організаційних засад пропагандистської діяльності РФ та окупаційних адміністрацій на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей.

Дослідження здійснювалось за допомогою аналізу «офіційних» документів та сайтів відповідних квазідержавних інституцій, підпорядкованих їм структур, які містять наявні та опосередковані повідомлення про організацію та контент пропагандистської діяльності РФ та колаборантських адміністрацій на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей.

Пропаганда є особливим засобом донесення до її об'єкта певного ідеологічно забарвленого меседжу. Для цього держава створює спеціальний організаційно-ідеологічний апарат пропаганди, в конкретних випадках, зокрема в нашому, пропагандистська діяльність стає пріоритетним напрямом державної політики. Для цього використовуються відповідні спеціальні та «мобілізовані» канали інформування та обробки населення: ЗМІ, системи освіти, виховання, культури, спорту тощо.

У структурі технологій пропаганди головними генераторами технологічного знання виступають окремі інституції, підрозділи в системі органів влади, на які покладається завдання щодо розробки інформаційної політики, яка містить пропагандистську складову. На тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей створено централізовану систему управління інформаційним простором. Головну роль у її побудові відіграє РФ з метою легітимізації окупаційної політики російської влади, створенні ілюзії самостійності рішень і дій окупаційної адміністрації (Разумков Центр, 2019, с.58). Створені у 2014 р. так звані «Министерство информации ДНР» та «Министерство связи и массовых коммуникаций ЛНР» є монополістами в інформаційній сфері та мають необмежені повноваження щодо створення контрольованого інформаційного простору. Ці повноваження полягають у провадженні державної інформаційної політики, здійсненні функцій по її нормативно-правовому регулюванню, контролю (нагляду) за громадськими і масовими комунікаціями та технологіями (зокрема використання інформаційних технологій при формуванні державних інформаційних ресурсів та забезпечення доступу до них, мереж Інтернет), телевізійним та радіо- мовленнями, рекламою, поліграфічною та видавничою діяльністю, обробкою персональних даних; а також «захист» дітей від інформації, яка завдає шкоди їх здоров'ю, координація (читай «мобілізація» – *авт.*) діяльності інших органів «виконавчої влади» в зазначених галузях (Об утверждении положения о Министерстве информации Донецкой Народной Республики, 2018). Монополія на інформацію технологічно перетворює ці структури фактично на «міністерства пропаганди», адже вони відповідають за інформаційний порядок денний всередині так званих «республік»; генерують потрібні інформаційні приводи; визначають для ЗМІ акценти у висвітленні тих чи інших тем; наповнюють «офіційні» ресурси; забезпечують інформаційну присутність лідерів окупаційних адміністрацій та бойовиків тощо (Разумков Центр, 2019, с. 58]. Про безпосередній контроль та участь РФ у розробці цих структур свідчать фактично скопійовані положення з постанови російського уряду «О министерстве цифрового развития, связи и массовых коммуникаций Российской Федерации» та офіційного сайту російського міністерства.

Специфіку медійного простору на тимчасово окупованих територіях Донецької та Луганської областей, склад та структуру окупаційних ЗМІ докладно проаналізовано у вже згаданій вище доповіді «Війна на Донбасі: реалії та перспективи врегулювання» (Разумков Центр, 2019, с.52–62). Разом з тим, автори вважають за доцільне уточнити деякі факти. Одним з «республіканських» каналів залишається канал «Новоросси́я». Є «республіканська» газета з аналогічною назвою, яка має чи не найбільший друкований наклад – 10 тис. примірників. ТВ-канал «Новоросси́я», «республіканська» однойменна газета,

однойменні інформаційні портали, інформагенція, політичний рух «Новоросія» в їх ідеологічному оформленні залишаються важливою пропагандистською складовою російської влади, всупереч практичному втіленню проекту «Новороссия», який зазнав краху.

Тижневики «Новороссия» та «Донецк вечерний» (наклад - 6 тис. 100 примірників) є найбільш «інформативними» у висвітленні подій у «республіці», адже інші видання є фактично передруківками або російських видань, або мають аналогічний контент. Усього ж «Республиканский каталог периодических печатных изданий 2020» пропонував підписку на 58 місцевих видань (газет і журналів), серед яких 23 мають розважально-інформаційний контент, а 35 – «громадсько-політичний» (Республиканский каталог периодических печатных изданий, 2020). Серед останніх: «Голос Республики», «Донецкое время», «Донецк вечерний», «Новая жизнь», «Родное Приазовье», «Торезский горняк», «Новый луч», «Дебальцевские вести», «Кочеграка ДНР», «Новые горизонты», «Ясиноватский вестник ДНР», «Наше время», «Новая нива», «Знамя победы», «Снежнянские новости», «Макеевский рабочий», «Родина», «Боевое знамя Донбасса» мають Інтернет-демоверсії (Газеты ДНР, 2020).

Аналогічний каталог луганських місцевих видань пропонував у 2020 р. підписку на 49 видань (газет і журналів), серед яких з «громадсько-політичним» контентом – 22 видання (Каталог периодических изданий Луганской народной республики на 2020 год, 2019). Серед «республіканських» газет так званої «ЛНР» Інтернет-версії мають «Жизнь Луганска», «XXI век», «Республика», «Реальная газета» (інформаційно-аналітичний онлайн-проект).

Пропагандистськими каналами інформаційного впливу служать онлайн ресурси окупаційних влад (подається за даними доповіді «Війна на Донбасі: реалії та перспективи врегулювання» з уточненнями авторів статті на теперішній час): сайт «ДНР», сайти «Советов министров (ДНР/ЛНР)», окремих «министерств», сайт «Народного совета ДНР», сайти «глав республик (ДНР/ЛНР)». Окупаційні адміністрації контролюють «Донецкое агентство новостей» (ДАН), «Луганский информационный центр», які працюють, як інформ-агентства, пресцентри та ресурси «офіційної інформації».

Інструментами реалізації пропагандистських меседжів окрім «офіційних» каналів є соціальні мережі, зокрема, «ВКонтакте» та «Одноклассники», де існує розгалужена мережа місцевих публіків, модерованих російськими та проросійськими адміністраторами, а також Twitter, YouTube, Telegram-канали тощо.

Зокрема, на тимчасово окупованій території Донецької області діють місцеві публіки: «ВКонтакте» – «Типичный Донецк» – майже 500 тис. учасників та його клон «Типичная Макеевка» – більше 100 тис., «Донецк LIVE» – 87 тис. учасників, «Донецк-online» – майже 66 тис. учасників, «Iside Donetsk» – 31 з половиною тис. учасників, «Самооборона Горловки» – близько 150 тис. учасників. На тимчасово окупованій території Луганської області найпопулярнішими також є публіки «ВКонтакте»: «Луганск – город, в котором я живу» – 60 тис. учасників, «Это Луганск, детка!» – 38 тис. учасників. Адміністратор одного з донецьких публіків зазначає, що окупаційна влада активно розповсюджує контент у Twitter і YouTube: в акаунта «Сводки Новороссии» в Twitter майже 100 тис. підписників. У каналу NewsFront в YouTube – 170 тис. (PRportal, 2020).

Слід зазначити, що використання подібних ресурсів, на нашу думку, є більш ефективним, ніж Інтернет-сторінки «органів влади» колаборантських адміністрацій, оскільки охоплюють більшу аудиторію, зокрема молодь, та швидше адаптуються до заходів,

що здійснюються Україною з метою захисту інформаційного простору. Крім того, однією з особливостей війни РФ проти України іноземні дослідники вважають такий інноваційний підхід, як суцільне використання інтернет-технологій – хакерів, ботів та тролів. «Російські тролі, - зазначає М. Снеговая, – це люди на дискусійних форумах, які намагаються зірвати розмови, спамити їх непристойними коментарями, розповсюджувати дезінформацію та вести бесіди на прокремлівську риторику» (Snegovaya, 2015, с.14). Аналіз контенту пабліку «Типичный Донецк» дає підстави стверджувати стовідсоткову справедливість зауваження авторки.

До структур, які здійснюють опосередковану, але потужну пропагандистську діяльність можна віднести так звані «Міністерство культури ДНР», «Міністерство молодіжи, спорту і туризму ДНР», «Міністерство культури спорту і молодіжи ЛНР» і, безперечно, «Міністерство освіти і науки ДНР/ЛНР». Офіційний сайт так званого «Міністерства освіти і науки ДНР» повідомляє про суто пропагандистські проекти, які здійснюються не тільки в освітньому просторі так званої «республіки» й розраховані на молодь: «Стоп-фейк» – для викриття української пропаганди; «Защитники республики» – проект, який здійснювався в рамках «Программы патриотического воспитания молодежи ДНР» та «розвивав традиції співробітництва між військовими та цивільними навчальними закладами» (Міністерство освіти і науки ДНР, 2020). Освітні пропагандистські технології втілюються на «Уроках мужества», «Уроках гражданственности», в рамках викладання програмних курсів «Основы православной культуры», «Защита Отечества».

Одним зі стратегічних напрямів діяльності «Міністерства молодіжи, спорту і туризму ДНР» є «патріотичне виховання» (Міністерство молодіжи, спорту і туризму ДНР, 2020). «Юнармия ДНР провела патриотическую акцию к Дню флага ДНР», «В Макеевке прошли соревнования «Меткий стрелок – 2020», «В Донецке прошел квест, посвященный Курской дуге» – декілька прикладів залучення молоді в мілітаристських пропагандистських акціях. Правозахисники громадської організації «Восток-SOS» систематично відстежують випадки залучення в ОРДЛО дітей та підлітків до антиукраїнської пропаганди, організаторами яких є «міністерства пропаганди»: вистави, поставлені за пропагандистськими творами про війну на Донбасі, антиукраїнські акції та флешмоби, заходи, метою яких є героїзація бойовиків та просування російської культури (Восток SOS, 2018).

Молодь тимчасово окупованих територій Донецької та Луганської областей під керівництвом відповідних міністерств виступає одночасно об'єктом та суб'єктом пропагандистської діяльності. Створені окупаційними адміністраціями молодіжні організації під виглядом «воєнно-патріотичного виховання» є каналами антиукраїнської пропаганди серед дітей, підлітків та молоді із залученням їх до членства в так звані «громадські» організації. «Громадська організація «Молодая республика» позиціонує себе як найчисельніша молодіжна організація в так званій «ДНР»: за інформацією з пабліку «ВКонтакте» – більше 7 тис. активістів, 37 штабів в усіх містах та районах республіки, 338 первинних осередків у закладах освіти». За інформацією «ДАН» кількість активістів «Молодой Республики» на весну 2016 р. була близько 37 тис. осіб (Кондрыкинський, С., 2016). До речі, більш пізньої інформації у відкритому доступу знайдено не було, що може свідчити про певні питання щодо позитивного сальдо кількості членів організації. На території так званої «ЛНР» діє «громадська» молодіжна організація «Молодежь за мир», яка має 14 регіональних осередків та 575 (!) учасників за даними на грудень 2016 р. (Воропаєва, 2016). Крім того, у повідомленнях правозахисних організацій та матеріалах окупаційних

ЗМІ згадуються військово-патріотичний рух «Молодая гвардия – Юнармия» (Донецкое агентство новостей, 2020), «Доброволец» (Пресс-служба ОД «Мир Луганщине», 2020). Наприкінці 2017 р. на тимчасово окупованій території Луганської області керівництвом «ГО «Союз коммунистов Луганщины» спільно з «МГБ ЛНР» розглядалася можливість створення на базі цієї структури молодіжного об'єднання «Юный Дзержинец», метою якого ставилось виявляти прихильників України в навчальних закладах «ЛНР», а також здійснювати моніторинг мережі Інтернет та надавати інформацію про «неблагонадійних» осіб «органам безпеки ЛНР» (Восток SOS, 2018). «Мільйони доларів Росія витрачає на організацію проєктів, що спрямовані на формування у молоді активної проросійської позиції, виділення найбільш активних і перспективних хлопців і дівчат для того, щоб потім інтегрувати їх в органи влади, – обурюється В. Ястребова, голова «Східної правозахисної групи», – коли з часом буде відновлено контроль української влади над цими територіями, то їх жителі будуть мати проросійський та сепаратистський настрій, також молоді люди, що пройшли підготовку в політичних організаціях ОРДЛО, будуть інтегруватися в український політичний простір. Вони стануть українськими політиками з проросійськими настроями та будуть просувати ідеї «руського миру» (Інформаційне агентство «Вчасно», 2020).

Свою роль у поширенні пропагандистської інформації відіграє безпосередня передача інформації між прихильниками колаборантів на рівні чуток. Особливо це було характерно для початкового періоду російської агресії, коли серед місцевого населення цілеспрямовано поширювалася неправдива інформація про події Революції Гідності, події в інших регіонів України, дії ЗСУ тощо. На сучасному етапі в умовах суттєвого погіршення соціально-економічної ситуації, нездатності окупаційних адміністрацій адекватно реагувати на виклики Пандемії Covid-2019, традиційної недовіри населення до офіційних каналів інформації цей фактор набуває особливого значення, що може бути предметом для подальших досліджень.

Підбиваючи підсумки, слід констатувати, що РФ та підконтрольні їй колаборантські адміністрації створили розгалужену структуру пропаганди, яка посідає основне місце в окупаційній політиці. Пропаганда «руського миру», «громадянського конфлікту», «боротьби з українським фашизмом» за незалежність регіону та інтеграцію його до Росії здійснюється за допомогою мішанини мілітаризованого російсько-радянського контенту та символіки у публічній сфері, освіті, вихованні молоді, організації дозвілля тощо. Фактично усі створені окупаційною владою інститути та підпорядковані ним структури є інструментами пропаганди. Керований та жорстко контрольований РФ інформаційний та ідеологічний простір, який фактично не залишає місця для незалежного контенту, створює у місцевого населення, особливо у молоді, відмінну від української свідомість з проросійською системою цінностей, що за умов продовження окупації може набути ефекту «Північної Кореї» (чому, до речі, сприяє заборона виїзду жителів тимчасово окупованих територій за їх межі нібито у зв'язку із загрозою Covid-2019). Разом з тим, загострення соціально-економічної ситуації, пов'язане з пандемією, підсилення на цьому тлі контролю та цензури створює той тиск, який може мати пропорційну протидію, що може бути використано в інформаційному протистоянні на користь Україні за умов розробки адекватних стратегії та тактики.

Бібліографічний список

Воропаева, А., 2016. Молодежная общественная организация «Молодежь за мир» насчитывает 575 участников, *Луганский информационный центр*, [онлайн]

- 29 декабря. Доступно: <<http://lug-info.com/news/one/molodezhnaya-obschestvennaya-organizatsiya-molodezh-za-mir-naschityvaet-575-uchastnikov-foto-20346>> (дата обращения 15 сентября 2020).
- Восток SOS, 2018. Обзор нарушений прав людини в окупованій Донецькій та Луганській областях. *Благодійний Фонд «Восток-Сос»*. [онлайн] Доступно: <<https://vostok-sos.org/prava-lyudynu-v-ordlo>> (дата звернення 15 вересня 2020).
- Газеты ДНР, 2020. Все новости газет Республики. *Республиканский Медиа Холдинг*. [онлайн] Доступно: <<http://gazeta-dnr.ru>> (дата обращения 15 сентября 2020).
- Горбулін, В. ред., 2017. *Світова гібридна війна: український фронт*. Київ: НІСД.
- Донецкое агентство новостей, 2020. Порядка 600 юнармейцев дали клятву на верность ДНР у подножья легендарной высоты Саур-Могила. *Донецкое агентство новостей*, [онлайн] 8 сентября. Доступно: <<https://dan-news.info/obschestvo/poryadka-600-yunarmejcev-dali-klyatvu-na-vernost-dnr-u-podnozhyu-legendarnoj-vysoty-saur-mogila.html>> (дата обращения 15 сентября 2020).
- Інформаційне агентство «Вчасно», 2020. Окупований розум: яку загрозу Україні несе «виховання» дітей в ОРДЛО. *Інформаційне агентство «Вчасно»*, [онлайн] 21 січня. Доступно: <<https://vchasnoua.com/articles/63702-okupovanyi-rozum-iaku-zahrozu-ukraini-nese-vykhovannia-ditei-v-ordlo?fbclid=IwAR3ff1q3XNiyhyBgKzOYVgzv9ELC8HZPCODSE2V8gJBCN28yaoUFAKTjXCsW>> (дата звернення 15 вересня 2020).
- Кара-Мурза, С., 2015. *Манипуляция сознанием. Век XXI*. Москва: Алгоритм.
- Каталог периодических изданий Луганской народной республики на 2020 год*, 2019. Луганск: Почта ЛНР.
- Кондрыкинский, С., 2016. Численность активистов «Молодой Республики» приблизилась к 40 тысячам человек. *Донецкое агентство новостей*, [онлайн] 5 Апреля. Доступно: <<https://dan-news.info/obschestvo/chislennost-aktivistov-molodoj-respubliki-priblizilas-k-40-tysyacham-chelovek.html>> (дата обращения 15 сентября 2020).
- Министерство молодежи, спорта и туризма ДНР, 2020. *Патриотическое воспитание*. [онлайн] Доступно: <http://xn--h1aheehel.xn--p1acf/patriotic_education> (дата обращения 15 сентября 2020).
- Министерство образования и науки ДНР, 2020. *Проекты*. [онлайн] Доступно: <<http://mondnr.ru/deyatelnost/tekushchie-proekty>> (дата обращения 15 сентября 2020).
- Об утверждении положения о Министерстве информации Донецкой Народной Республики: Постановление Совета министров Донецкой Народной Республики № 10-37, 2018. *Министерство информации ДНР*. [онлайн] Доступно: <<https://mininfodnr.ru/postanovlenie-soveta-ministrov-donetskoj-narodnoj-respubliki-ot-10-01-2015g-1-18-ob-utverzhdenii-polozheniya-o-ministerstve-informatsii-donetskoj-narodnoj-respubliki>> (дата обращения 15 сентября 2020).
- Пресс-служба ОД «Мир Луганщине», 2020. Активисты ОД «Мир Луганщине» разработали военно-патриотическую программу «Доброволец» *Луганский информационный центр*, [онлайн] 21 сентября. Доступно: <<http://lug-info.com/news/one/aktivisty-od-mir-luganshine-razrabotali-voenno-patrioticheskuyu-programmu-dobrovolets-60203>> (дата обращения 15 сентября 2020).
- Разумков Центр, 2019. *Війна на Донбасі: реалії і перспективи врегулювання*. Київ: Центр Разумкова. [онлайн] Доступно:

- <http://razumkov.org.ua/uploads/article/2019_Donbas.pdf> (дата звернення 15 вересня 2020).
- Республиканский каталог периодических печатных изданий, 2020. *Почта Донбасса*. [онлайн] Доступно: <<https://postdonbass.com/respublikanskiy-katalog-periodicheskikh-pechatnyh-izdaniy-2020>> (дата звернення 15 вересня 2020).
- Lasswell, H.D., 1927. The Theory of Political Propaganda. *The American Political Science Review*, 21(3), p.627—631. <https://doi.org/10.2307/1945515>
- Müür, M.K., Mölder, H., Sazonov, V.I. and Pruulmann-Vengerfeldt, P., 2016. Russian Information Operations Against the Ukrainian State and Defence Forces: April-December 2014 in Online News. *Journal on Baltic Security*, 2(1), p.28—71. <https://doi.org/10.1515/jobs-2016-0029>
- PRportal, 2020. Как работают пубрики «ДНР». *PRportal*. [онлайн] Доступно: <<http://prportal.com.ua/Peredovitsa/kak-rabotayut-pabliki-dnr>> (дата звернення 15 вересня 2020).
- Sazonov, V., Saumets, A. and Mölder, H. eds., 2016. The Crisis in Ukraine and Information Operations of the Russian Federation. *Estonian Journal of Military Studies. Cultural, Peace And Conflict Studies Series*, [online] 2. Available at: <https://www.kvak.ee/files/2016/12/sojateadlane_2_www.pdf> (Accessed 15 September 2020).
- Sazonov, V.I., Müür, M.K. and Mölder, H. eds., 2016. Russian Information Campaign Against the Ukrainian State and Defence Force. *NATO Strategic Communications Centre of Excellence*. [online] Available at: <https://www.ksk.edu.ee/wp-content/uploads/2017/02/Report_infoops_08.02.2017.pdf> (Accessed 15 September 2020).
- Snegovaya, M., 2015. *Putin's Information Warfare in Ukraine. Soviet Origins of Russia's hybrid warfare*. Washington: Institute for the Study of War.
- Zaliznyak, Y., 2016. Information security and Russian aggression: Ukraine–EU–NATO hybrid response to hybrid war. *Yearbook of the Institute of East-Central Europe*, 14(2), p.23-42.

References

- Donetskoe agentstvo novostey, 2020. Poryadka 600 yunarmeytsev dali klyatvu na vernost DNR u podnozhyia legendarnoy vysoty Saur-Mogila [About 600 Yunarmeys swore an oath of allegiance to the DPR at the foot of the legendary Saur-Mogila height]. *Donetskoe agentstvo novostey*, [online] September 8. Available at: <<https://dan-news.info/obschestvo/poryadka-600-yunarmejevce-dali-klyatvu-na-vernost-dnr-u-podnozhyia-legendarnoj-vysoty-saur-mogila.html>> (Accessed 15 September 2020). (in Russian).
- East-SOS, 2018. Human rights violations in the occupied Donetsk and Luhansk regions. *Charity foundation «East-SOS»*. [online] Available at: <<https://vostok-sos.org/prava-lyudyny-v-ordlo-berezen-2018/>> (Accessed 15 September 2020). (in Ukrainian).
- Gazety DNR, 2020. Vse novosti gazet Respubliki [Newspapers DNR - all news of newspapers of the Republic]. *Respublikanskiy Media Kholding*. [online] Available at: <<http://gazeta-dnr.ru/>> (Accessed 15 September 2020). (in Russian).
- Horbulin, V. ed., 2017. *Svitova hibrydna viina: ukrainskyi front* [World Hybrid War: Ukrainian Forefront]. Kyiv: NISD. (in Ukrainian).
- Kara-Murza, S., 2015. *Manipulyatsiya soznaniem. Vek XXI* [Manipulation of consciousness. Century XXI]. Moskva: Algoritm. (in Russian).

- Kataloh peryodycheskykh yzdaniy Luhanskoï narodnoï respublyky na 2020 hod* [Catalog of periodicals of the Luhansk People's Republic for 2020], 2019. Lugansk: Pochta LNR. (in Russian).
- Kondrykinskiy, S., 2016. Chislennost aktivistov «Molodoy Respubliki» priblizilas k 40 tysyacham chelovek [The number of activists of the "Young Republic" approached 40 thousand people]. *Donetskoe agentstvo novostey*, [online] April 5. Available at: <<https://dan-news.info/obschestvo/chislennost-aktivistov-molodoj-respubliki-priblizilas-k-40-tysyacham-chelovek.html>> (Accessed 15 September 2020). (in Russian).
- Lasswell, H.D., 1927. The Theory of Political Propaganda. *The American Political Science Review*, 21(3), p.627—631. <https://doi.org/10.2307/1945515>
- Ministerstvo molodezhi, sporta i turizma DNR, 2020. *Patrioticheskoe vospitanie* [Patriotic education]. [online] Available at: <http://xn--h1aheeehel.xn--p1acf/patriotic_education> (Accessed 15 September 2020). (in Russian).
- Ministerstvo obrazovaniya i nauki DNR, 2020. *Proekty* [Projects]. [online] Available at: <<http://mondnr.ru/deyatelnost/tekushchie-proekty>> (Accessed 15 September 2020). (in Russian).
- Müür, M.K., Mölder, H., Sazonov, V.I. and Pruulmann-Vengerfeldt, P., 2016. Russian Information Operations Against the Ukrainian State and Defence Forces: April-December 2014 in Online News. *Journal on Baltic Security*, 2(1), p.28—71. <https://doi.org/10.1515/jobs-2016-0029>
- News Agency "Vchasno", 2020. Okupovanyi rozum: yaku zahrozu Ukraini nese «vykhovannia» ditei v ORDLO [Occupied mind: what is the threat to Ukraine posed by the "education" of children in ORDLO]. *News Agency "Vchasno"*, [online] January 21. Available at: <<https://vchasnoua.com/articles/63702-okupovanyi-rozum-iaku-zahrozu-ukraini-nese-vykhovannia-ditei-v-ordlo?fbclid=IwAR3ff1q3XHiyhyBgKzOYVgzv9ELC8HZPCODSE2V8gJBCN28yaoUF AKTjXCw>> (Accessed 15 September 2020). (in Ukrainian).
- Ob utverzhenii polozheniya o Ministerstve informatsii Donetskoy Narodnoy Respubliki [On approval of the regulations on the Ministry Of Information of the Donetsk People's Republic]: Resolution of the Council of Ministers of the Donetsk People's Republic №10-37, 2018. *Ministerstvo informatsii DNR*. [online] Available at: <<https://mininfodnr.ru/postanovlenie-soveta-ministrov-donetskoj-narodnoj-respubliki-ot-10-01-2015g-1-18-ob-utverzhenii-polozheniya-o-ministerstve-informatsii-donetskoj-narodnoj-respubliki>> (Accessed 15 September 2020). (in Russian).
- Press-sluzhba OD «Mir Luganshchine», 2020. Aktivisty OD «Mir Luganshchine» razrabotali voenno-patrioticheskuyu programmu «Dobrovolets» [Activists of the OD "Peace in Lugansk region" have developed a military-patriotic program "Volunteer"]. *Luganskiy informatsionnyy tsentr*, [online] September 21. Available at: <<http://lug-info.com/news/one/aktivisty-od-mir-luganshchine-razrabotali-voenno-patrioticheskuyu-programmu-dobrovolets-60203>> (Accessed 15 September 2020). (in Russian).
- Razumkov Centre, 2019. *Viina na Donbasi: realii i perspektivy vrehuliuvannia* [The war in Donbass: realities and prospects for settlement]. Kyiv: Razumkov Centre. [online] Available at: <https://Razumkov.Org.Ua/Uploads/Article/2019_Donbas.Pdf> (Accessed 15 September 2020). (in Ukrainian).
- Respublikanskiy katalog periodicheskikh pechatnykh izdaniy [Republican catalog of periodicals], 2020. *Pochta Donbassa*. [online] Available at: <<https://postdonbass.com/respublikanskiy>>

- каталог-periodicheskikh-pechatnyh-izdaniy-2020> (Accessed 15 September 2020). (in Russian).
- Sazonov, V., Saumets, A. and Mölder, H. eds., 2016. The Crisis in Ukraine and Information Operations of the Russian Federation. *Estonian Journal of Military Studies. Cultural, Peace And Conflict Studies Series*, [online] 2. Available at: <https://www.kvak.ee/files/2016/12/sojateadlane_2_www.pdf> (Accessed 15 September 2020).
- Sazonov, V.I., Müür, M.K. and Mölder, H. eds., 2016. Russian Information Campaign Against the Ukrainian State and Defence Force. *NATO Strategic Communications Centre of Excellence*. [online] Available at: <https://www.ksk.edu.ee/wp-content/uploads/2017/02/Report_infoops_08.02.2017.pdf> (Accessed 15 September 2020).
- Snegovaya, M., 2015. *Putin's Information Warfare in Ukraine. Soviet Origins of Russia's hybrid warfare*. Washington: Institute for the Study of War.
- Voropaeva, A., 2016. Molodezhnaya obshchestvennaya organizatsiya «Molodezh za mir» naschityvaet 575 uchastnikov [Youth public organization "Youth for Peace" has 575 members]. *Luganskiy informatsionnyy tsentr*, [online] December 29. Available at: <<http://lug-info.com/news/one/molodezhnaya-obshchestvennaya-organizatsiya-molodezh-za-mir-naschityvaet-575-uchastnikov-foto-20346>> (Accessed 15 September 2020). (in Russian).
- Zaliznyak, Y., 2016. Information security and Russian aggression: Ukraine–EU–NATO hybrid response to hybrid war. *Yearbook of the Institute of East-Central Europe*, 14(2), p.23-42. Стаття надійшла до редакції 09.10.2020 р.

D. Aleksieieva

M. Bulyk

I. Gridina

PROPAGANDA ON THE TEMPORARILY OCCUPIED TERRITORIES DONETSK AND LUHANSK REGIONS: INSTITUTIONAL AND ORGANIZATIONAL MENSURATION

The Russian propaganda war against Ukraine is an example of information warfare, which is a reflection of a wide range of non-military instruments that are used to exert pressure and influence over the behavior of the countries. With a skillful combination of disinformation, malicious attacks on large-scale information and communication systems, combined with psychological pressure, it is more dangerous than traditional weapons systems

The article deals with the psychological aspect of information warfare, the leading component is the propaganda. Smartened and supplemented with new technologies, it is actively and masterly used by the Russian Federation to manipulate the mass consciousness of the international community, its own population, citizens of Ukraine, the occupied population of the occupied territories.

The ideological fundamental theses of Russian propaganda are the "Donbass mythologeme" with the thesis about "civil conflict"; the project of "Novorossiya", which denies the historical belonging of Donbass to Ukraine and the separateness of Donbass, together to justify the "fight against Ukrainian fascism" for the independence of the region and its further integration into Russia.

Propaganda tools are a mixture of militarized Russian and Soviet content and symbols in the public sphere, education, youth upbringing, leisure activities, and the like.

The brainwashing of the population is based on a centralized information space management system. The main role in its construction is played by the Russian Federation in order to legitimize the occupation policy of the Russian authorities, to create the illusion of independence of decisions and actions of the occupation administration; an extensive media system

The goal of the mental alienation of the population of the temporarily occupied territories from Ukraine is achieved in various ways: the militarization of consciousness, the education of the Soviet Donbas identity, the imposition of historical myths, the creation of a quasi-held attributive simulacrum, and the like. Total control over information resources and communication means provides unlimited opportunities for the occupation administration to carry out propaganda actions, and the length of time makes the task of counter-propaganda extremely difficult.

Keywords: *Hybrid War, Russian-Ukrainian War, Information War, propaganda, Temporarily Occupied Territories of Donetsk and Luhansk Regions.*

УДК 323.1(410)

К. В. Балабанов

Р. І. Кусса

ВПЛИВ ПІВНІЧНОІРЛАНДСЬКОГО ЧИННИКА НА ПРОЦЕСИ BREXIT

У статті охарактеризовано вплив північноірландського чинника на процеси Brexit. Авторами проаналізовані варіанти встановлення прикордонного режиму між Великобританією та Ірландією, які були запропоновані на початковому етапі Brexit. Обґрунтована важливість збереження «м'якого» кордону в контексті підтримання миру в Північній Ірландії. Розглянуто плюси та мінуси кінцевого рішення встановити між державами «змішаний» кордон.

Ключові слова: *Brexit, Велика Британія, Північна Ірландія, Республіка Ірландія, кордон, сепаратизм.*

DOI 10.34079/2226-2830-2020-10-28-29-153-161

Процес виходу Великобританії з Європейського Союзу був запущений в 2016 р. після проведення референдуму з цього питання. Цей процес виявився складним та тривалим: країна вийшла з ЄС лише 31 січня 2020 р. Найбільшим ускладненням на шляху до затвердження угоди виявився північноірландський чинник.

Північна Ірландія – одна з чотирьох історичних провінцій Великої Британії. У цьому регіоні глибокі історичні витоки має явище сепаратизму. Останнє загострення цієї проблеми спостерігалось в другій половині ХХ ст., коли конфлікт досяг стадії військового зіткнення. Хоча військовий конфлікт завершився в 1998 р., проблема залишається актуальною. Зокрема, побоювання щодо активізації сепаратистських настроїв підвищилися в контексті Brexit, адже більшість жителів Північної Ірландії проголосували проти виходу з ЄС. При цьому найбільш суперечливим питанням став режим кордону між Республікою Ірландія та Північною Ірландією, адже від нього залежить подальше збереження миру в регіоні.